

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
Henderson 1-5311 — Henderson 1-5312
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
For One Year—(Za eno leto) \$3.50
For Six Months—(Za šest mesecev) 5.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.00

For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
(Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):
For One Year—(Za eno leto) \$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev) 6.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

NEKATERE ZNAČILNOSTI IZ ŽIVLJENJA ROOSEVELTA

2

Roosevelt je imel rad, da so ga imeli ljudje radi. Obdarjen je bil z dobrim okusom in prisrčnostjo in je globoko užival ljudi in človeška razmerja. To je bila morda njegova najbolj odkrivajoča značilnost; v tem je bila njegova moč in slabost, in razlaga za mnogo stvari. Kdor želi, da bi ga vsi ljudje imeli radi, ni samo ljubeznjiv, ampak goji tudi željo po moči, iz enostavnega razloga, da ako se proces dovolj dolgo nadaljuje in je dovolj ljudi, ki ga imajo radi, postane njegova moč prej ali slej brezmejna in splošna. In obratno, vsakomur z močno voljo in občutkom za zgodovinsko poslanstvo, kakor Roosevelt, ne prija le, da ga imajo ljudje radi, temveč je nujno, da ga imajo radi, ker to zahteva njegova narava. Ampak Roosevelt je šel dalj; on ni samo želel, da je bilo čim več ljudi, ki so ga imeli radi, ko je živel, temveč tudi po njegovi smrti. To med ostalim pojasnjuje njegov nagon za zbiranje. On je takorekoč zbiral samega sebe—za zgodovino. Želel je, da bodo prihodnji rodovi o njem dobro govorili, kar pomeni, da je posedal tipično željo velikega moža po nesmrtnosti, in je zavoljo tega ohranil o sebi vse, karkoli bi utegnili zanimali zgodovinarja. Strast za zbiranje in katalogiranje je tudi značilen izraz njegovega optimizma. Bil je pri volji, da se ohrani absolutno vse, ne da bi se bal, kakšen bo pravorek zgodovine.

Roosevelt, ki je bil osebno tako prijetna oseba, ni samo rad videl, da so ga imeli ljudje radi ter ni maral, da bi ga ljudje ne imeli radi, temveč on je dejansko imel rad ljudi. Točneje povedano: on je ljubil ljudstvo. Ne da bi se zavedal, je sledil enemu najbolj zdravih človeških zakonov: Ako hočeš prejemati, moraš dati.

Za Roosevelta ni bil nihče prevelik ali premajhen, da bi ne vzbujal njegovega osebnega zanimanja. Kar je bilo osebnega, mu ni nikdar presedalo. On se je zanimal, resnično zanimal, prav tako za globoki um vrhovnega sodnika Holmesa, kakor za poštarja v Warm Springsu, katerega je vzelo cel dan, predno je raznesel pošto, ker je prečital vse dopisnice, predno jih je dostavil. Frances Perkins pripoveduje, kako se je zgrozil, ko mu je tekem prvih dni New Deala nekdo rekel, da bo depresija s časom pustila in da se pač ne da pomagati, če ljudje trpijo. Njegov odgovor je bil rezek: "Ampak ljudje niso živina." Poznani odvetnik Morris Ernst mu je nekoč povedal, da je več vodilnih komentatorjev nepričakovano podprlo njegovo stališče o nekem vprašanju. Odvrnil je: "Komentatorji me ne brigajo, ampak kaj pravi Joe Palooka?"

Ideje same na sebi so bile zanj brez pomena, razen če jih je doumel kot nekaj, kar ima zvezo z ljudmi. Posebil je dogodke najvišje zgodovinske važnosti. Mrs. Roosevelt na primer pripoveduje, da je na večer pred invazijo Evrope o tem podvzetju, ki bi utegnilo odločiti usodo sveta, mislil predvsem, ali bo eden od njegovih bivših služabnikov v Hyde Parku prišel živ in zdrav iz preizkušnje. Velik del zakonov, za katere se je zavzemal, je imelo svoj izvor v njegovem osebnem čustvovanju. Za program podeželske elektrifikacije se je delno zavzel, ko je odkril, da je bil njegov račun za električno luč v Warm Springsu štirikrat večji kot v New Yorku. Slično je uboštvo starih farmerjev, ki jih je dolgo let poznal v okolici Hyde Parka, užgalo iskro za program starostne pokojnine, in njegovo lastno potovanje po Zapadu je vodilo k njegovemu poznejšemu zanimanju za umetno namakanje zemlje, za reklamacijo in podobno. On sam je zapisal, da je bil celo v takih vprašanjih kot je bilo vprašanje zlate valute njegov glavni motiv, kako postaviti deželo zopet na noge, "ne da bi bile pri tem uničene človeške vrednote," in da je bil najresnejši dogodek njegovega prvega leta v Washingtonu, ko je bilo odpravljeno otroško delo v bombažni industriji.

Zanimivo je bilo njegovo razmerje do milijonarjev, ki so ga skoro vsi tako strupeno sovražili. Imel je dolgo tesne družabne stike z Vincentom Astorjem in raznimi Vanderbilts; pozneje mu je mnogo bogatih mož (Averell Harriman, Nelson Rockefeller, Edward R. Stettinius, Myron C. Taylor in drugi) služilo s spoštovanjem in udanostjo. Vse to postavlja v ospredje zapletena vprašanja. En vzrok, zakaj je Roosevelt rad križaril na krovu Astorjeve jahte, je bil morda, ker ga je dražilo, da so ga nazivali "sovražnika svojega razreda," in je bil na ta način v stanju reči: "Glejte, saj prav dobro shajam z bogatimi ljudmi, čeravno me večina njih nima rada."

Urednikova pošta

Razno iz Collinwooda

Ženski odsek SNPJ farme je imel v tem poletju že dva jako dobro posečena piknika. Na zadnjem se je tudi kazalo film iz stare domovine in vsi, ki so bili ta večer na farmi, so bili jako zadovoljni z res imenitno kočko večerjo, katero so članice odseka pripravile. Pregovor pravi: "dobro blago in delo se samo hvali", tako so vsi posetniki pohvalili to prireditve. To je tudi dobro delo za prihodnjic in tem posetnikom se bo prav z lahkoto zopet prodalo "tiket" za prihodnjo prireditev. Prvo nagrado (upamo, da ne bo polena pod noge) dobi za to prireditev Mrs. J. Leskovec, ki je sama prodala 78 tiketov in ves ženski štab je res zaslužil malo pohvale, kajti na farmi servirati toliko večerij, to ni noben špas, članice, ki so delale, pa ste lahko videli sami. Odsek je sedaj pridno na delu za "okna", katere farma res potrebuje, zima ni več daleč proč in brez oken se na dvorani in kuhinji dela škoda.

Ženski odsek farme se zahvaljuje Mr. J. Želetu, mlajši in Želetovemu zetu za brezplačno kazanje filma "Ta narod hoče živeti", katerega sta s svojim projektorjem kazala prvič na SNPJ farmi in nato zopet 4. avgusta v SDD na Waterloo Rd. Še enkrat, prav lepa hvala, vama.

Konvencija SNPJ se bliža! V par dneh se prične konvencija naše največje in najbolj aktivne podporne organizacije ameriških Slovencev v Detroitu, Mich. Na tej konvenciji se bo tudi določilo mesto prihodnje konvencije. Slovenski delavski dom na Waterloo Rd., Cleveland, Ohio, je lahko ponosen, da se je ravno v tem domu vršilo še toliko važnih konvencij kulturnih, narodnih, socialnih in podpornih organizacij. Za vse te mnoge prireditve je bil Delavski dom zadosti velik in radi splošne vljudnosti in potrebe je bila collinwoodska slovenska naselbina vedno pohvaljena. Vzlic mnogih velikih prireditev in raznih akcij, pa SDD še do danes ni imel čast imeti pod svojo streho nobene konvencije Slovenske narodne podporne jednote. Vsa ta leta obstoja Slov. delavskega doma je bila ta institucija vedno v prvih vrstah pri raznih akcijah in mnogokrat je delal roko v roki z društvu SNPJ.

Cenjeni delegatje te konvencije, kaj mislite vi, ali bi ne bilo res prav umestno, da bi se prihodnja konvencija SNPJ vršila v Collinwoodu, Ohio, in ali se vam ne zdi, da je Slovenski delavski dom na Waterloo Rd. že zdavnaj zaslužil to "počastitev". Pregovor pravi: "Kdor je s teboj, bodi pošten napram temu in sodeluj tudi ti s njim in oba bosta ostala na dobičku".

Konvenciji in njeni delegaciji pa kličemo — pozdravljeni, želimo vam dobrih in stvarnih uspehov za SNPJ. Zdravo!

Vincent Coff.

ANGLEŠKA PRINCEZA PORODILA HČERKO

LONDON, 15. avg. — Danes zjutraj je angleška princesa Elizabetha, vojvodinja Edinburška, porodila hčerko. Njen prvi otrok je bil sinček, ki je bil rojen leta 1948.

Roosevelt ni seveda ob takih prilikah nikoli kazal niti najmanjšega znaka, da se čuti manjvrednega; v vsem njegovem bitju ni bilo niti trohice občutka manjvrednosti, in moglo bi se reči, da je dejansko užival družbo milijonarjev, ker mu je bila s tem dana prilika, da jim pokaže, koliko boljši je od njih. Če se mu je zahotelo, je gotovo vedel, kako udariti po bogatih. Ena njegovih najbolj slavnih opazk je bila predsednika Bethlehem Steel korporacije: "Pojdite in povejte Eugenu Grace-u, da ne bo nikoli več naredil milijon dolarjev na leto!"

AVTOMOBILSKA CESTA DOGRAJENA 6 DNI PRED ROKOM

Nova Gradiška, 15. julija. — Na svečani konferenci mladinskih, strokovnih in partijskih voditeljev Avtoceste, ki je bila danes v Novi Gradiški, sta direktorja mladinskega gradbenega podjetja "Avtocesta" in glavni štab mladinskih delovnih brigad izdala sporočilo o zaključku tega največjega objekta prve petletke. V sporočilu je rečeno:

"15. julija, šest dni pred sprejeto obveznostjo in poldrugo leto prej, kakor je določal perspektivni plan, so mladinske delovne brigade skupno s strokovnimi delavci, inženirji in tehničarji položile zadnje kvadratne metre betona, asfalta in cestišča iz drobnih kock ter spojile na ta način z novo moderno cesto dve bratski republiki.

Preostali čas do svečane izročitve Avtoceste v promet se bo izkoristil za tehnično nego betona, pospravljanje strojev s cestišča, za transport preostalega materiala, demontiranje normalnotirne in ozkotirne proge, za čiščenje in olepšanje cestišča. Iz teh razlogov in v skladu s tehničnimi predpisi o izročitvi nove ceste v promet, bo svečana otvoritev najavljena naknadno.

Graditelji so s konference poslali obvestilo maršalu Titu, iniciatorju gradnje tega objekta, da je Ljudska mladina Jugoslavije izpolnila svojo največjo obveznost.

Brzjavka tovarišu Titu

Dragi tovariš Tito!
Z radostjo Te obveščamo, da

Novi uspehi jeseniških racionalizatorjev

V jeseniški železarni se bije huda borba za večji delovni učinek; za delovno silo in za čim večjo osamosvojitve od inozemstva. V to borbo so posegli poleg starejših tudi mladi borci za večjo storilnost, ki uvajajo nov, lažji in hitrejši način dela in preizkušajo nove možnosti na področju mehanike, da bi nadomestili manjkajočo delovno silo in dali železarni predmete, ki smo jih doslej za dragocene devize uvažali iz tujine.

Obratni asistent v martinarni inž. Lojze Prešeren je z malenkostno spremembo konstrukcije zgornjega dela Siemens-Martinove peči št. V (poglobitev dna in preboda) ter po toplotnem proračunu dosegel povečanje vložka od 38 do 40 na 48 do 50 ton in s tem večjo zmogljivost peči. Komisija je ugotovila doseženo večjo storitev. Peč je samo v aprilu dala 289 ton več jekla kakor doslej. Tako bo letna storitev te peči znašala okrog 3200 ton več jekla. Višja storilnost ene same peči predstavlja na leto milijonsko vrednost.

Tov. Miha Vovk, delavec na plavžu, je izvedel mehanizacijo nakladanja peska in žlindre in s tem sprostil eno delovno silo, ki je bila doslej zaposlena pri odpiranju "samograbice". Tovariš Vovk je tudi izpopolnil postopek izstresanja prahu in prašnih vreč grobih plinskih čistilcev. Ta postopek je bil zdravju delavcev škodljiv in tudi zamuden. Z novim postopkom je prihranil eno delovno silo za druga koristna dela.

Obratovodja v cevni tov. Komljanec je odredil, da se varilne napake na ceveh popravljajo sproti, kar je omogočilo

smo 15. julija, šest dni prej, kakor je določala obveznost, ter leto in pol prej, kakor je določal perspektivni plan, položili poslednje metre cestišča in z avtocesto "Bratstva in enotnosti" še čvrsteje povežale dve bratski republiki — Srbijo in Hrvatsko. Uresničena je Tvoja velika zamisel, naš dragi tovariš Tito, za katero se je nesebično borilo nad 350,000 junških borcev naše socialistične domovine. Kmalu bo ta največji objekt naše petletke — Cesta "Bratstva in enotnosti" — izročen prometu. Kmalu bo ljudska mladina Jugoslavije slavila še eno veliko zmago, ki jo je izvajala v težki in naporni borbi socialistično izgraditev pod vodstvom Tvoje slavne Komunistične partije in Tvojim, voditeljem in učiteljem naših narodov. Izpolni smo svojo zaobljubo, zahvaljujoč velikim naporom našega delovnega kolektiva, ki pri svojem delu ni poznal težav in zaprek, temveč samo nalogo in obveznost. Navdahnjen po velikih idejah, za katere se dosledno bori naša Partija proti neenakopravnim odnosom med socialističnimi državami, je mogel naš delovni kolektiv izvajati tako sijajno zmago.

Tudi v bodoče računaj na nas, dragi tovariš Tito, na borce za socialistično izgraditev države, ki ne bodo niti trenutek omahovali, temveč se bodo pripravljali odzvali vsakemu pozivu. Ni naloge, ki je naš delovni kolektiv pod vodstvom Tvoje Partije in Tvojim, tovariš Tito, ne bi popolnoma izvršili!

povečanje proizvodnje obrata za 2 do 4%, hkrati pa znižanje proizvodnih stroškov za okrog dva milijona dinarjev na leto.

Tov. Valentin Lukan, delovodja apnenice, je izvedel mehanizacijo kamnoloma dolomita na Javorniku tako, da se je proizvodnja kamnoloma zvišala za 300% ob znižanju normativ delovne sile v tem obratu za štiri delavce.

Obratni ključavničar v žični valjarni tov. Alojz Komic je izdelal stroj za navijanje izmečka v tretjem in četrtem kanalu. Prej so izmeček navijali na ročni pogon, kar je bilo zamudno ter za navijalce in zanjkarje nevarno, sedaj to delo opravlja stroj na motorni pogon zelo hitro, s čimer se je znatno zmanjšal izmeček in izboljšala delovna varnost.

Šef biroja za plavžarstvo tov. Drago Cerar je poslal celo vrsto predlogov za nove naprave in tehnike izpopolnitve za železarno v Sisku in Siemens-Martinove peči na Jesenicah. V železarni v Sisku so pet njegovih tehničnih postopkov že uvedli v obratu, predlogi za Siemens-Martinove peči na Jesenicah pa so še v študiju. Tov. Cerar je z gradnjo novih plavžev v Sisku in z rekonstrukcijo plavžev v Varežu in na Jesenicah izvedel unifikacijo vseh plavžev v državi.

Tov. Janko Stana, obratovodja opekarne, preizkuša izdelavo silnitnih palčic — zelo iskanega predmeta laboratorijev težke industrije in zelo važne devizne postavke. Prvi uspehi so zelo zadovoljivi. Glede na izredno važnost silnitnih palčic bodo zadevo prijavili Zvezni upravi za pospeševanje proizvodnje zaradi nabave mehaničnih pripomočkov. Komisija se bo obrnila tudi na domače znanstvene institucije za končno uresničenje tega važnega predloga. Tov. Stana je prijavil tudi prve uspehe v izdelavi elektrod za varjenje in elektrod za kinoprojektorje ter kopirnih aparatov.

Delavec v žičarni tov. Vale-

rian Tot si je zamislil izdelavo klešč za vlečenje žice, ki imajo mnogo daljšo delovno dobo. Dosedaj so porabili dve klešči na 8 ur, medtem ko nove klešče vzdrže tudi 15 dni. Komisija je ugotovila prihranek 90,000 din na leto.

Tov. Janko Zupan, ključavničar na rudnem dvoru, je izdelal lažji način premikanja transportnih travok. Dosežen je bil hitrejši tempo razkladanja ob prihranku delovne sile. Celotni prihranek na času in delovni sili je bil ocenjen na 150,000 din letno.

IZPLAČEVANJE ZAVAROVALNINE PRIZADETIM PO TOČI

Dne 8. do 11. junija so bili v mnogih krajih Slovenije črni dnevi za kmetovalce. Po daljši dobi lepega poletnega vremena so hudoorni oblaki prinesli točo, ki je prizadejala škodo kmetom v mnogih krajih od Dolnje Lendave do Jesenic in od severne meje do Save. Toča je padala v debelini lešnika do debeline golobjega jajca. V pasovih, kjer je razsajala toča, so razen žita najbolj trpeli vinogradi. Ponekod bodo v vinogradih čutili posledice te toče še nekaj let.

Med najbolj prizadete kraje spada področje med Kranjem in Kamnikom, nadalje področje severovzhodno od Krškega (Bijeljsko) ter Ptujsko polje. Nekoliko manj, čeprav občutno, so bila prizadeta tudi nekatera področja v okrajih Celje in Poljčane, v delu Prekmurja in severovzhodno od Maribora. V nekaterih krajih je padala toča celo dvakrat.

Za maršikaterega kmeta pomeni toča hud udarec, zlasti tam, kjer kmetje niso zavarovali posevkov proti toči, kakor so to storile naprednejše obdelovalne zadruge in tudi mnogi zasebni kmetje. Tistim, ki so bili zavarovani, že cenijo škodo cenilci Državnega zavarovalnega zavoda, ki je nekaterim prizadetim že izplačal odškodnine.

Posebno preudarna vodstva zadrug so letos plačala premije za zavarovanje posevkov proti toči z vezanimi dinarji, to je z dinarji in boni. Enako so ravnali tudi nekateri kmetje. Vsi, ki so plačali premijo v vezanih dinarjih, dobe tudi odškodnino v dinarjih in bonih. Ta novi način zavarovanja posevkov, ki ga je letos uvedel Državni zavarovalni zavod, priporočamo vsem zadrugam kakor tudi privatnikom.

Pri tem še opozarjamo, da se je sezona toče šele začela. Kdor noče prepušiti sadov svojega truda golemu naključju in prirodnim elementom, naj se poslužijo tega zavarovanja, ki je vsakomur dostopno za nizko premijo.

Zlasti je priporočljivo zavarovanje v vezanih dinarjih. Vиноgradnik, ki zavaruje pridelek grozdja, na primer za 10,000 dinarjev in plača za to zavarovanje 450 dinarjev v gotovini in

Tov. Franc Čelešnik, delovodja v hladni valjarni, je izvedel racionalnejši način luženja kolobarjev tračnega železa širših dimenzij in s tem omogočil povečanje proizvodnje v obratu za 350,000 din na leto.

Tov. Jakob Zen, delovodja v opekarni, pa je po lastni zamisli izdelal središčne cevi za kriptalne peči. Poizkusi so pokazali odlični rezultat. Njegove cevi uporabljajo v obratu že več mesecev. Takih cevi ne bo treba več uvažati iz inozemstva, ker bomo odslej sami krili vse potrebe v državi.

Domači posnemalniki mu niso bili dobri

Tudi krajevni odbor v Česnjicah med Črnim grabnom in Tunjinskem dolinu ima svoj plan oddaje mleka. Da bi se zaradi oddaljenosti od avtomobilskih cest kmetom olajšala oddaja, je okrajni ljudski odbor predlagal, naj bi kmetje delali maslo in ga oddajali namesto mleka, kar so kmetje tudi z veseljem sprejeli. Vendar pa so se pri tem pojavile težave, ker ni bilo posnemalnikov. Kmetje so pritisnili na predsednika krajevnega odbora, ki je velik kmet, naj vendar nekje poskrbi za posnemalnike. Predsednik je najprej posređoval pri podjetju "Mleko" in poverjeništvu za državne nabave. Toda posnemalnikov le ni bilo, predsednik pa je bil s tem zadovoljen. Nedavno pa se je v tem krajevnem odboru, ker ni bilo ne mleka ne masla, ponudil organ podjetja za odkup mleka in je v nekaj urah odkril kar tri posnemalnike v dveh vaseh in enega od teh pri samem predsedniku krajevnega odbora. Upamo, da sedaj tovariš predsednik, ne bo več iskal posnemalnikov v drugih krajih, temveč bo zadovoljen z domačimi.

Lesno industrijsko podjetje v Nazarjih odkriva notranje rezerve

Pri lesnem industrijskem podjetju v Nazarjih so dosegli skupno število 177 nameščencev, znižali za 15 uslužbenec, katere so premestili v proizvodnjo. Pokazalo se je, da zaradi tega poslovanja podjetje prav nič ne trpi in bodo zato v bližnji bodočnosti število nameščencev še nadalje znižali.

V "Enakopravnosti" dobite vedno sveže dnevne novice o dogodkih po svetu in doma!

Od neplačanega uslužbenca ni mogoče veliko pričakovati

Kako se z novim uslužbencem ne bi smelo ravnati, imamo lep primer na okrajnem ljudskem odboru Črnomelj. Poverništvu za gozdarstvo je s prvim majem zaposlilo tov. Groznika Alojzija in sicer kot referenta za mobilizacijo vprežne živine. Ob nastopu službe ni prejel nikakršnega dekreta, pač pa samo zagotovilo poverjenika, da bo to naknadno urejeno in seveda tudi njegovi premijniki. Novi uslužbenec je bil takoj poslan na delo na teren in ker je prevoz lesa zelo nujno vprašanje, se mudi skoraj ves čas zunaj, torej izven svojega službenega mesta. Dolžnost poverjenika odnosno personalnega odseka bi bila, da bi novo sprejetega uslužbenca takoj vnesli v plačilni seznam in v seznam za pre-

jemanje živilske nakaznice, kar se pa do danes še ni zgodilo. Omenjeni uslužbenec za maj sploh ni prejel živilske nakaznice, za junij pa jo je dobil ob koncu meseca, prav tako tudi ni prejel nobene plače in tudi ne akontacije. Čeprav hodi ves čas po terenu in mu bi zaradi tega pripadale dnevne, mu tudi teh nihče ne izplačuje, ker sploh še ne vedo, iz kakšnih sredstev ga bodo plačali. Poverjenik za gozdarstvo mu sicer večkrat obljubi, da bo že prejel plačo "ko se izkaže pri delu," kako naj živi med tem časom, pa seveda njega ne zanima. Seveda, resnici na ljubo je treba še pripomniti, da je tudi njegov uspeh pri delu skoraj enak "plačilu," ki ga v obliki obljub prejema.

NA OBISKU PRI F. S. FINŽGARJU

Francoski časopis "La Croix du Di manche" je 12. marca 1950 ob prevodu Finžgarjeve kmečke povesti "Strici" pisal o pisatelju Francu S. Finžgarju, da "so ga njegovi domači komunisti aretirali in vrgli v zapor ... Ko boste brali to povest ... se boste spominjali ti- stega, ki mora še z 80 leti no- siti verige." To laž je v letošnji majski številki ponovila kanad- ska revija "Le Bulletin des Agriculteurs", ko je začela ob- javljati Finžgarjeve "Strice" v prevodu slovenskega duhovnika Ferdinanda Kolednika. Svojim bralcem je zadrževala "Zgodo- vina avtorja in prevajalca Ko- lednika je hkrati zgodovina vseh duhovnikov na Balkanu, ki so živeli pod nacističnimi in komunističnimi režimi. Pravijo, da imajo danes komunisti osem- desetletnega Finžgarja v ljub- ljanskih zaporih ..."

Stara ljudska modrost pravi, da ima laž kratke noge. Tako tudi ta. Belogardistični emigran- ti, ki so pravili, in uredniki pri "La croix du Dimanche" in "Le Bulletin des Agriculteurs", ki so pisali te laži in klevete, pa so imeli še posebno smolo. Pav te- daj je namreč Franc S. Finžgar ponovno izpovedal svoj patrio- tizem do socialistične domovine. V letošnji majski številki "No- ve poti", glasilu Cirilmetodij- skega društva katoliških duhov- nikov LRS, je v obširnem član- ku "Skrivnost usode" o osvo- bodilni borbi in novi socialistič- ni jugoslaviji napisal:

"Ko so se razletele prve bom- be nad Beogradom, smo upravi- čeno trepetali, zlasti Slovenci, ker so nam tam na ruskih pu- stah že stavili barake za popol- no izselitev in pogin ... In glejte usodo! Med vojaki, ki so pribežali z vojske, in med dru- gimi, ki so se umaknili pred so- vrznim vdorom v gozde ... se je prikazal kmečki sin Josip Broz. Brez ceremonij so ga vsi

V blag spomin
četrtle obletnice odkar
je umrl naš ljubljani
soprog in oče

**PAUL
NADBATH**

Svoje mile oči je za-
tisnil za vedno dne
17. avgusta 1946.

Štiri leta so že minula,
odkar si Ti zapustil nas.
Črna zemlja Te pokriva,
a ran izbrisal ni še čas.

Na Tvoj grob bomo položili
rudečih vrtnic šopek lep,
naj bo dokaz ljubezni naše,
da nam spomin je na Te svet.

ŽALUJOČI OSTALI:
ANTONIJA, soproga
RUDOLPH, sin
FLORENCE, sinaha

Cleveland, Ohio, dne 17. avg. 1950.

Prežihov Voranc:

PRVI MAJ

(Nadaljevanje)

Dolina pod goro je bila še za-
krita z meglo, ki se je le počasi
pogrezala vase. Nikjer še ni bilo
polj in travnikov in prav nobe-
ne domačije ni bilo videti iz te-
ga belega morja. Naš vrh je bil
kakor samotni otok sredi jut-
rnjega kipenja. Včasih se je zde-
lo, da ga bodo meglene pene po-
goltile.

Kmalu pa sta začela rdeča vr-
hova obeh orjakov bledeti. Ob-
nem so postajali svetlejši tudi
gozdovi pod gorami. Zdaj je dan
začel hitro spreminjati lice cele
dežele. Pohorska slemena so se

ločila od vzhodnega neba, na
severu pa so vrhovi Golice in
njenega predgorja nekako dolgo-
časno moleli pod nebo. Dolin-
ska megla, ki je še pred nekaj
minutami lizala do pasu širnih
pobočij, se je nenadoma sesedla
in skozi njo so se začele svetli-
kati lise obdelanega polja. Naših
gor se ni več dotikala rdeča son-
čna zarja, ampak so bili vanje
uprti pravi sončni žarki, ki so
prihajali naravnost od velike,
rudeče sončne krogle, ki se je na-
nadoma dvignila iznad pohor-
skih plemen.

Sedaj je nastopil pravi dan.
Ves širni prostor med nebom

čas po osvoboditvi slovenskega
naroda izpod jarma okupator-
jev v Ljudski republiki Sloveni-
ji na svobodi, deluje literarno
kot urednik in priobčuje razne
članke in tukašnjih listih in re-
vijah.

Ista neresnica je tudi v reviji
"Le Bulletin des Agriculteurs"
(Montreal, maj 1950), češ da je
ta pisatelj osemdesetletnik za-
prt od komunistov v Ljubljani.

Podpisano društvo zahteva v
svojem imenu in po naročilu av-
torja, da te neresnice lojalno
prekličete.—F. S. Finžgar l. r."

Stem se je najin razgovor za-
sukal na njegovo delovanje v
zadnjih letih.

Med fašistično okupacijo se je
F. S. Finžgar kot pristaš osvo-
bodilnega gibanja splošno držal
kulturnega molka, ki ga je za-
povedala Osvobodilna fronta.
Čeprav so ga neprestano vabili
in silili, naj bi pisal v kolabora-
cionistično in belogardistično ča-
sopisje, se je vseh vsiljivcev
vztrajno otepal. Belogardistično
narodno izdajstvo je pogumno
obsojal, zaradi česar ga je ge-
stapo hotel odpeljati v nemško
uničevalno taborišče. Tedaj je
napisal svoje spomine "Leta mo-
jega potovanja". Tik pred kon-
cem vojne je bil ob bombardira-

nju ranjen in zaradi eksplozi-
je je močno oglušel. Letos fe-
bruarja pa je srečno prebolel
novo težko operacijo. Sedaj je
telesno in duševno zopet čil, ži-
vaben in zdrav, čeprav bo pri-
hodnje leto 9. februarja obha-
jal že osemdesetletnico svojega
plodnega "potovanja".

Ob osvoboditvi se je tudi F.
S. Finžgar s slovenskim nara-
dom obračeval svobode in kot
pomlajen nadaljeval svoje de-
lo. Do letos je bil sekretar pe-
tega razreda za umetnost Slo-
venske akademije znanosti in
umetnosti, ki ji je s svojim bo-
gatom znanjem pomagal pri nje-
ni mladi rasti. Objavljal je raz-
ne članke v našem listu. Sode-
luje pri Cirilmetodijemskem dru-
štvu katoliških duhovnikov LRS
in piše v njegovo glasilo. Predel-
al je svojo epsko pesnitev "Tri-
glav", ki je z novimi ilustraci-
jami pripravljena za ponatis.
Več knjig ima pripravljenih za
zadnje zvezke svojih zbranih
del. Najbolj pa ga zaposluje
uredniško delo za Mohorjevo
družbo. Za njen koledar vsako
leto tudi kaj napiše. Tako je
med drugim otel pred pozabo
spomine na gorensko suknjar-
stvo, ki so bili ponatisnjeni v
šolskih čitankah.

Poleg tega dela ima F. S.

ZAVAROVALNINO

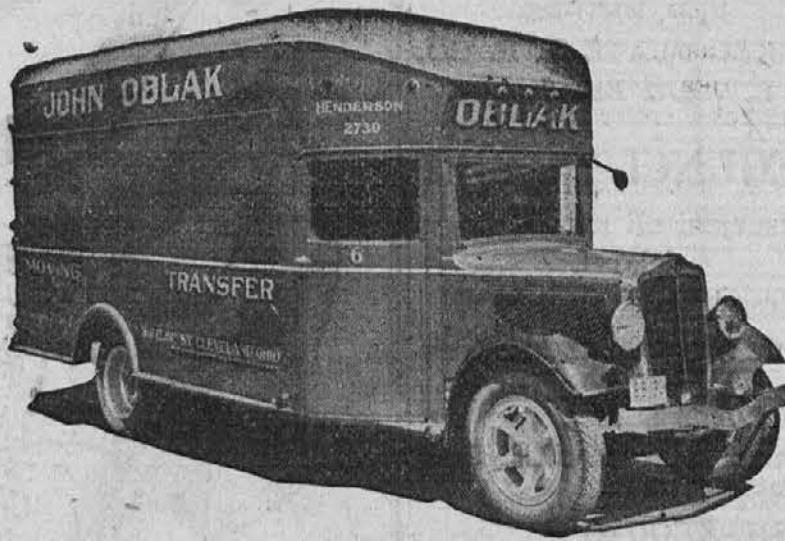
proti
ognju, tatvini, avtomobilskim
nesrečam, itd.

preskrbi

Janko N. Rogelj

6208 SCHADE AVENUE

Pokličite:
ENdicott 1-0718

OBLAK MOVER

Se priporoča, da ga pokličete vsak čas, podnevi
ali ponoči. Delo garantirano in hitra postrežba.
Obrnite se z vsem zaupanjem na vašega starega
znanca

John Oblaka

1146 East 61st St. - Henderson 1-2730

in zemljo, kolikor sem ga mogel
zajeti s svojimi očmi, se je na-
polnil s pepelnasto, skoraj pro-
sojno barvo. Ta praznična svet-
loba je srkala vase dolinsko svet-
lo, ki se je zmirom bolj stiskala
k zemlji in se skrivala med loge
in travnike. Nadnaravno velika,
orjaška drevesa so začela moleti
iz meglene dna, potem so pri-
šli na vrsto robovi valovite do-
line, ki so razsekali meglo na
nešteto podolgovatih jezikov,
dokler se niso pokazale domači-
je, vsepovsod raztresene, napol-
nele s svetlobo. Toda bilo je
pokazala mala vas z visokim,
gotskim zvonikom.

Medtem ko se je spreminjala
podoba doline, se je spreminjalo
tudi sonce. Ko je vželo izza Po-
horja, je bilo podobno veliki, ža-
reči kroglji, potem pa je posta-
jalo bledejša in manjša. Nazad-
nje se je obdalo z močnim ven-

Finžgar še več načrtov, ki jih
želi uresničiti. Med drugim mu
je posebno pri srcu partizanska
zgodba neke njegove sorodnice
in treh njenih sinov. S to nove-
lo ali romanom hoče prikazati
gorensko vas v osvobodilni bor-
bi.

Slovensko ljudstvo ceni svoje-
ga pisatelja. Mnoge gledališke
družine po vsej Sloveniji
igrajo njegove igre. Roman
"Pod svobodnim soncem", ki je
preveden v češki, slovaški in
španski jezik v Južni Ameriki,
v rokopisu pa tudi že v angle-
ščino, francoščino in nemščino,
je bil v Sloveniji po osvoboditvi

ponatisnjen v 40 tisoč izvodih,
ki so bili v kratkem razprodani.
Beograjsko "Novo pokole-
nje" pa je 1947 leta izdalo dru-
gi srbski ponatis.

**DRAGA VSTOPNINA V
"VESELI TEATER"**

Vse Ljubljance je razvese-
lila novica, ko je začel v teh
dneh po dolgem premoru zopet
s svojo delavnostjo "Veseli te-
ater". Hudo so pogrešane prist-
ne šale in zdrav humor in za-
upanje, da bo Veseli teater pri-
speval znaten delež vedremu
razpoloženju delovnega človeka.

Vendar se je marsikomu, ki je
bil željan biti deležen te vedri-
ne, stennil obraz, ko so bile ob-
javljene cene vstopnicam. Viso-
ke cene bodo marsikomu zapre-
le vrata v "hram veselja". Ka-
ko naj si dijaki in študentska
mladina privoščijo tak večer s
svojimi skromnimi prihranki?
In končno tudi ni nikjer zapi-
sano, da mora prav študent
vedno stati na stojišču! Nekdo
je potem, ko je prečital oglasni
lepak, pripomnil: "To je pa res
"Veseli teater", saj človek po-
stane vesel že, ko samo prečita
cene!"

NAJHITREJŠA IN NAJBOLJ SIGURNA AGENCIJA ZA POŠILJANJE PAKETOV V JUGOSLAVIJO!

V REKORDNEM ČASU OD 6 DO 15 DNI PREJME PREJEMIK V JUGOSLAVIJI NAŠE POŠILJKE

Mi resnično garantiramo, da prejemniki ne bodo imeli nikakršnih stroškov. Naše cene vklju-
čujejo vse stroške za dostavo do najbližje železniške, parobrodske ali poštne postaje prejemnika
v Jugoslaviji, kakor tudi zaskurjanje v slučaju polne ali delne izgube pošiljke.

Naročila iz Kanade sprejemamo s plačilom v kanadskem denarju, z dodelnimi 12% k cenil
POVPRAŠAJTE ZA CENE ZA OSTALE VRSTE PAKETOV!

PAKET št. 1 — \$14.50 5 lbs sirove kave 10 lbs sladkorja 10 lbs riža 5 lbs spagheti 5 lbs svinjske masti 5 lbs mila za pranje	PAKET št. 2 — \$14.25 20 lbs bele moke 5 lbs sirove kave 10 lbs sladkorja 5 lbs riža 5 lbs mila za pranje	PAKET št. 3 — \$14.25 5 lbs sirove kave 10 lbs sladkorja 5 lbs riža 10 lbs spagheti 5 lbs svinjske masti 5 lbs mila za pranje
PAKET št. 4 — \$13.75 5 lbs sirove kave 1 lb čaja 10 lbs sladkorja 10 lbs riža 5 lbs mila za pranje	PAKET št. 5 — \$10.00 4 lbs sirove kave 1 lb čaja 5 lbs sladkorja 2 lbs čokolade 1 lb kakao 2 lbs mleka v prahu	PAKET št. 6 — \$21.— 10 lbs sirove kave 10 lbs sladkorja 10 lbs riža 10 lbs spagheti 10 lbs svinjske masti 10 lbs mila za pranje

Najfinejša BELA MOKA — v močnih vrečah po 100 funtov—**\$10.50**
Najfinejša BELA MOKA — v močnih vrečah po 50 funtov—**\$ 5.75**
BELA—KRUŠNA MOKA — v močnih vrečah po 100 funtov—**\$ 9.75**
Sveža KORUŽNA MOKA — v močnih vrečah po 100 funtov—**\$ 9.00**
FIŽOL (Red Kidney Beans) — v močnih vrečah po 25 funtov—**\$ 3.50**
SLADKOR — v močnih vrečah po 50 funtov—**\$ 11.00**
Čista SVINJSKA MAST — v majhnih kantah po 55 funtov—**\$20.00**
Prvovrsten RIŽ — v močnih vrečah po 50 funtov—**\$11.00**
SOLATNO OLJE — v kantah po 5 kg.—**\$ 9.50**
SUROVA KAVA — v močnih vrečah po 25 funtov—**\$22.50**
ŠPAGETI — v zabojih po 50 funtov—**\$12.50**
MILO ZA PRANJE — v zabojih po 63 funtov—**\$17.50**
Prvovrstina BUKOVA DRVA ZA KURIVO — 2200 funtov—**\$20.00**
Naročite jih že sedaj za jasen in zimol
BICIKLJI, s pumpo, zvoncem in taško — ženski **\$45.00** moški **\$47.50**
RAZNI GRADBENI material, barve, železo, kavlji. Povprašajte po naših cenah in
označite koliko potrebujete

ŽENSKÉ NYLON NOGAVICE jamčene prvovrstne kakovosti, v merah 9,9½,
10 in 10½. 3 pari v zaboju **\$5.00**; dostavljeno na vsaki postaji v Jugoslaviji.

PAKET št. 8 — \$27.50 5 lbs sirove kave 5 lbs svinjske masti 10 lbs bele moke 1 lb črnega popra 5 lbs sladkorja 20 kom. vanilin sladkorja 2 lbs očiščenih mandljev 2 lbs rozin 2 lbs čokolade 1 lb kakao ½ lb čaja ½ lb rdeče paprike 20 paketov juhe z rezanci	PAKET št. 15 — \$11.50 6 parov moških nogavic 1 par podvez za nogavice 2 funta toaletnega mila 1 funt mila za britje 50 kom. klin za britje 1 kom. aparat za britje 2 kom. Nylon zobnih krtačic 6 kom. zobne paste 2 kom. Nylon glavnikov	PAKET št. 11 — \$25.00 3¼ lbs Trapist sira 12 kant sardin 2 kant svinjskega gulaša ¼ kg 2 kant paradižne paste ¼ kg 4 kant svinjskega gulaša ¼ kg 2 kant konz. kokiši ½ kg. 3 lbs zimsko salame 12 paketov juhe z rezanci ¼ lb črnega popra ½ lb rdeče paprike
---	---	--

AKO ŽELITE DRUGAČNE VRSTE PAKETE—OBRNITE SE NA NAS!
POŠLJITE NAROČILA, PISMA, DENARNE NAKAZNICE ALI MONEY ORDRE NA:
EXPRESS TRADING CORP.
27 - 18 40th AVENUE - LONG ISLAND CITY 1, N. Y.
TELEFON: STILWELL 6-9083

tisočeri glasovi, ki so se zlivali
v veličastno, brnečo, prečudno
pesem ali godbo. Ta godba je
prihajala iz neštetihih ptičjih grl
in je donela iz brezovega grmov-
ja in z vej, ki so bile neslišno
napete v jutranjem zraku in se
širile pod razkošno goro, čeznje
pa je drgetal nevidni lok prvih
jutrnjih vetričev. In ta mogočna
godba mi je prevzela srce, da
sem nekako onemel strmel raz
to čudni, v roso vtopljeni vrh.

Vse te lepote, ki se je razpro-
stirala okrog mene, in vse te
godbe, ki je brnela v mojem
mladem telesu, pa se nisem za-
vedal, kakor se tega zaveda kdo,
ki jo opazuje ali posluša pri pol-
ni zavesti, ampak sem občutil,
ko da je vse to delo mojega last-
nega bitja. Zdelo se mi je, da
včasih gledam samega sebe.

"Iz takih misli me je vedno
prebudil sopihajoč, težak glas,
ki je prihajal od daleč po zraku
in je odmeval po brezovju in ma-
česnovju nad mojo glavo. To je
bil glas težkih, parnih kladiv,
ki so butala doli v dolini, kjer je
stala velika tovarna. V tej to-
varni še nisem bil nikdar in sem
ga mogel le od daleč gledati. To
sem mogel le, če sem se napol-
nil čez brezov pašnik na drugo
stran našega vrha. Toda ni me
preveč vleklo k njeni podobi,
ker zame ni bila lepa. Bila je
črna in sajasta, en sam kup za-
mazanih stavb, iznad katerih je
molelo kakih šest ali osem vi-
sokih dimnikov. Iz teh dimnikov
se je neprestano valil masten in
črnkast dim, ki je zasmajal
celo severno dolino. Vedel sem
tudi, da iz teh dimnikov ponoči
švigajo plameni, ker sem šel z
očetom nekajkrat ponoči v mlin
in sem to sam videl.

Od tistega časa me je bilo to-

varne skoraj strah. Ta črna to-
varna je bila tudi še drugače
slabo zapisana v mojem srcu. To
sem imel od očeta, ki ni maral
tovarniških delavcev, čeprav je
bil tudi sam delavec. Tovarniški
delavci so se ob nedeljah pri-
cerkvi postavljali s srebrnimi
veržicami, z velikim tolarji na
lajbičih, z lepimi oblekami, z ze-
lenimi klobuki, za katerimi so se
šibili gamsovi repi. Moj oče teh
ljudi ni maral tudi zato, ker so
večinoma koj začeli nemškuta-
riti, brž ko so povahali v to-
varno. Vse to ga je odbijalo od
njih, čeprav je bilo znano, da
so fužinarji veliki reveži. Toda
moj oče je bil takrat gotovo še
večji in še bolj zapuščen revež,
kakor so bili fužinarski delavci,
ker je bil poljski delavec.

(Dalje prihodnjik)

*Naročajte, širite in čitajte
"Enakopravnost!"*

